

Współrzędne: Szerokość - 53.311955, Długość - 22.916847

Historia kościoła w Knyszynie sięga odległych czasów. Obecny kościół parafialny jest trzecią z kolei świątynią katolicką w Knyszynie. Pierwsza z nich, pod wezwaniem św. Marka, z XIII wieku, znajdowała się w miejscu dzisiejszego cmentarza grzebalnego. Po prawej stronie głównej alejki cmentarnej można zobaczyć wzniesienie, na którym stał ten kościół. Jak wiele innych kościołów w tamtych czasach, miał on niewielkie wymiary (20m x 10m) i zbudowany był z dębowego drewna. Przy kościele znajdował się szpital dla ubogich. Kościół ten w chwili ufundowania drugiego kościoła (na miejskim rynku) zaczął służyć specjalnej grupie wierzących. Pełnił tę rolę aż do zamknięcia. Przez lata był nieużywany, aż do całkowitego zrujnowania.

Drugim kościołem był ufundowany przez Mikołaja Radziwiłła w 1520 r. kościół pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny. Usytuowany był na środku dzisiejszego rynku, świadczy o tym to, że budowano go, gdy nie było jeszcze rynku, a Knyszyn był małą wsią. Przy kościele znajdował się cmentarz, służył on przez ok. 100 lat, aż do rozbiórki kościoła, po czym został zamknięty. Przez wiele lat jeszcze stała tam drewniana dzwonnica oraz sarkofag z sercem króla Zygmunta Augusta. Około 1623 planowano, bez powodzenia, rozpocząć budowę kościoła od nowa, w ten sposób, by wewnątrz omurować sarkofag.

Trzeci kościół, istniejący do dziś, ufundowany przez Jana Zamoyskiego, ówczesnego starostę knyszyńskiego, został wybudowany w latach 1579-1601. Był konsekrowany 21 marca 1601 r. przez biskupa wileńskiego Benedykta Wojnę. Działał wówczas pod wezwaniem Wszystkich Świętych. W późniejszym czasie nastąpiła zmiana tytułu kościoła na św. Jana Apostoła i Ewangelisty.

W 1710 r. na skutek pożaru kościół uległ prawie całkowitemu zniszczeniu. W ścianach powstały wówczas duże szczeliny. W 1722 roku został odbudowany na polecenie biskupa Macieja Ancuty. Wtedy też spłonęły trzy ołtarze ze

Kościół p.w. św. Jana Apostoła i Ewangelisty

starej fary (NMP). Przez lata odbudowywany i remontowany zmieniał swój pierwotny wygląd. Kształt współczesny uzyskał w latach 1900-1902, gdy go rozbudowano. Dobudowano wówczas prezbiterium oraz chór wraz z wieżą. Wykonano drewniany sufit zawieszony na wysokości 13 metrów.

Podczas drugiej wojny światowej, została rozbita wieża kościoła, przebijając dach. Później parafianie, wspólnymi siłami odbudowali ją, zmieniając nieznacznie jej wysokość z 38 na 35 metrów. Obecnie jest to murowany kościół z dwiema zakrystiami, wieżą i oryginalnym drewnianym sufitem kasetonowym. W środku znajduje się pamiątkowa tablica, na której umieszczone są słowa króla: Nie jestem królem waszych sumień . Wnętrze kościoła jest bardzo eleganckie, co wytwarza spokojną i niepowtarzalną atmosferę.

Do 1953 r. w pobliżu kościoła stała murowana dzwonnica wybudowana w 1859 r., która służyła do momentu wybudowania wieży kościelnej.

Na uwagę zasługują podziemia knyszyńskiej świątyni, zbudowane najprawdopodobniej w kształcie krzyża. Wejście do nich znajdowało się wewnątrz kościoła, jednak w trakcie prac remontowych podłogi kościoła zlikwidowano dostęp do krypty i zasypano prawe skrzydło piwnic.

Ważnym obiektem jest też kamień stojący na placu kościelnym, z wykutym otworem na święconą wodę, pochodzący najprawdopodobniej z lat 1511-1520.

Za murem kościoła od strony wejścia głównego znajdują się dwa budynki starej oraz nowej plebanii.

Do tej pory nie znaleziono jeszcze odpowiedzi na nurtujące historyków pytanie: gdzie znajduje się puszka z sercem króla Zygmunta Augusta?

Są dwie hipotezy: Wg pierwszej znajduje się gdzieś w okolicach Knyszyna Zamku, gdzie zostało zabrane przez Krasieńskich gdzieś na początku XIX wieku, ale nigdy tego nie udowodniono. Inną też racjonalną wersją jest możliwość złożenia jej w podziemnych kryptach kościoła. Badania archeologiczne przeprowadzone tam w 2008 roku nie dały jeszcze odpowiedzi na to pytanie i być może nigdy nie uda się odnaleźć tego cennego skarbu.

Informacje pochodzą ze strony [Urzędu Miejskiego w Knyszynie](#)

[Artykuł o kryptach pod kościołem.](#)

Kościół parafialny p.w. św. Jana Ewangelisty, wpisany został do rejestru zabytków pod nr: 203 z 20.10.1966r.